

מראי מקומות - חולין י"ט

שליש ושחט שפיר בשני שלישים דפסול, מידי דהוה אהגרים שלישי ושחט שני שלישי. וחולק עליהם הש"ך, דכ' דאפי' מאן דס"ל לדינא דשחט שלישי והגרים שני שלישי דפסול, דהיינו שי' הרשב"א, מ"מ התיר בחלד שלישי ושחט שני שלישי, דדוקא בהגרמה פסול, משום דבעינדא דנפק חיותא ליכא רובא במקום שחיטה. וע' בשחיטת חולין דביאר דס"ל להש"ך דפסול הגרמה אינו כמו פסול חלדה ושהיי', דאי"ז פסול בהשחיטה, אלא דכיון דנפק חיותא שלא במקום שחיטה, א"כ לא הו"ל שחיטה בכלל, ואין שייך לחזור ולתקנו ע"י שחיטת שאר הסימן במקום השחיטה.

(ד) **דריב"י סבר מידי דהוה אחצי קנה פגום-** והעיר רש"י, א"כ למה צריך לשחוט ב' שלישים, הרי בחצי קנה פגום סגי בהא דהוסיף כל שהוא. וכ' דשאני הכא שהגרים שלישי הראשונה, וכיון שלא הי' מקום שחיטה, א"כ אינו מצטרף להשחיטה, וצריך שחיטת שני שלישים. והק' הרמב"ן, א"כ ר' הונא דאמר לקמן דאם הגרים שלישי, ושחט שלישי, והגרים עוד שלישי, דמהני, כמאן אתי, דהא כ' רש"י דלכ"ע צריך לעשות רובו בשחיטה. ות"י דאולי בא רש"י לפרש מה שאמר ר' אסי אף לשי' ר' יהודה למטה דס"ל דבהגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי דהוי טריפה.

(ה) **דלמא דר' יוסי בר ר' יהודה קתני לה - הק' תוס',** לימא דמיירי בושט, שהוא מיוחד שבסימנים, דשם י"ל דכ"ע מודו דרוב מהני ככולו, וכ' דאולי רבנן דריב"ר חולקים גם בושט. ובביאור החילוק בין קנה לושט, כ' הראש יוסף דושט חיותו מועט, ובנקב משהו הוה נבלה, או עכ"פ טריפה (וכמש"כ הרמב"ן, דבהגרים משהו בושט, אפי' אם אח"כ חתך שני שלישים במקום שחיטה, לא מהני, דכבר במשהו נפסל השחיטה, דלא כהקנה), וא"כ מש"ה סגי בשחיטת רוב ממנו, משא"כ קנה, דחצי קנה פגום כשר, מש"ה בענין שחיטת כל הסימן, גם לענין שחיטה [ולכא"ו משמע דס"ל דרבנן ס"ל דבקנה צריך לשחוט כולו ממש, ודלא

(א) **והלכתא כר' חנינא בן אנטיגנוס, דקאי ר"נ כוותי' - הק' המהרש"א,** למה צריכין להא דקאי ר' נחמן כוותי', תיפוק לי' דהלכתא כוותי' משום דכל עדות הלכתא היא, וכמש"כ רש"י לעיל (יח:), והניח בצ"ע.

(ב) **מח' בששחט ב' שלישי והגרים שלישי, דרבנן סברי כולה שחיטה בענין בטבעת גדולה - כ' הריטב"א** דס"ל לרבנן דאע"ג דשחיטה סגי ברוב סימנין, ה"מ כשלא שחט יותר, אבל כל שחיטתו בעינן שתהא במקום שחיטה, ואם הגרים בסוף שחיטה, פוסל השחיטה (וכבר הבאנו שכן דייק החתם סופר מדברי רש"י על המשנה ביח.). והוסיף דאפשר דאי"ז אלא מדרבנן בעלמא. וביאר הלב ארי', דהגרים שלא במקומו יש לפסול מדרבנן מפני מראית עין, שלא יטעו לומר דשם הוי מקום שחיטה. וע"ע במהר"ץ חיות דג"כ נקט דכ"ע מודו דשחיטה סגי ברוב, וביאר דנח' באם אמרי' דכששחט רובו הוי כאילו המיעוט הנשאר כבר נחתך, או דרק אי"צ לחתכו. דהיינו, דריב"ר"י ס"ל דהו"ל כאילו כבר נחתך, ורבנן ס"ל דאין צריך לחתכו. ובוה א"ש מה דאי' בגמ' דאולי הא דתנן רובו של א' כמוהו היינו ריב"ר"י, דדוקא ריב"ר"י ס"ל דרובו של א' "כמוהו", דהיינו דהוי כאילו נחתך כבר [ולכא"ו משמע מדברי המהר"ץ ח' דנח' מדאורייתא, ודלא כהריטב"א]. אולם ע' ברשב"א לקמן (ל:), דכ' דמאן דפליג על הדין דשחט ב' שלישי והגרים בשלישי כשר, היינו משום דס"ל דכולה גרירת בעינן, ולא סגי לי' ברובא, ומשמע דפליג על הריטב"א, וס"ל דרבנן לא ס"ל דרובו הוי ככולו לענין שחיטה. וע"ע ברש"י כאן (ד"ה רובו של אחד), דכ' דאם לא שחט אלא רוב הסימן והלך לו, כשרה, אלמא רובא ככולה. ומשמע מדברי רש"י דלרבנן דלא ס"ל דרובא ככולה, אז אפי' אם שחט רובו והלך לו לא מהני, ודלא כהריטב"א (וצ"ע מרש"י על המשנה כמו שדייק החת"ס הנ"ל).

(ג) **אבל הגרים שלישי ושחט שני שלישי דברי הכל פסולה, דכי נפקא חיותא בעינן רובא בשחיטה - ע' בש"ך (יו"ד כ"ד, י"ג),** שהביא מש"כ המהרש"ל והדרישה דאם החליד

כשי' הריטב"א הג"ל, ויש לעי' אם שייך לומר סברת הראש יוסף אליבא דהריטב"א ג"כ, וצ"ע.

(ט) **השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה - פרש"י**, דהיינו אף לכתחלה, ומה דנקט לשון "השוחט" דמשמע בדיעבד, אגב דבעי למתני מולק מן הצדדין הוא. וכ' הר"ן (ה): בדפיו) דגם אם לא החזיר הסימנין כשרה, דודאי ישחוט הסימנין קודם שישבור המפרקת (וגם מתוס' משמע דמתני' הוא אפי' אם לא החזיר הסימנין), דאם נשבר המפרקת תחלה יהי טריפה. אלא דהק' הר"ן על רש"י, דמהכ"ת דמהני לכתחלה, דהא ודאי משמע דמצות שחיטה לכתחלה באמצע הצואר הוא, דמן הצדדין איכא למיחש שמא ישבר המפרקת קודם שחיטת סימנין. ועוד, כיון דשחיטה בסימנין הוא, כי שחיט מן הצדדין וחותר מן המפרקת [דהיינו, לאחר שחיטת סימנין. לכאור'ן], איכא צער בעלי חיים. ולכן כ' (כמו תוס') דבאמת לא מהני אלא בדיעבד, וכן דייק מדברי הרמב"ם.

(ז) **השוחט מן העורף שחיטתו פסולה - פרש"י**, דכיון דשבר המפרקת קודם השחיטה, ולא הוי שבירת המפרקת מן השחיטה, הו"ל נטרפה ופסולה. והעיר הרש"ש, דלכאור' א"כ הו"ל עכ"פ להיות נטהר מטומאת נבלה, ומשמעות המשנה הוא דהוי שחיטה פסולה לגמרי, והוי נבלה. וע"ש דכ' דלפי האמת דהוי או חלדה או נחתך רוב בשר עמה, א"כ לקושטא דמילתא הוי נבלה, כמשמעות מתני'.

(א) **אמרי בני ר' חייא מצות מליקה מחזיר סימנים**, וכו' - ע' בחי' הר"ן דביאר דטעם דמ"ד דבני ר' חייא ס"ל דדוקא מחזיר, אינו משום דס"ל דמליקה צריך להיות דומה לשחיטה, דר' ירמי' הוא דסבר הכי, דאמר לקמן דכ"ש מוליך ומביא במליקה כשר, דס"ל לר' ירמי' דצריך להיות מליקה דומה לשחיטה. אבל בני ר' חייא ס"ל דמוליך ומביא במליקה פסול, וא"כ ע"כ לא ס"ל דמליקה צריך להיות כשחיטה. אלא הביאור הוא, דכיון דעיקר מליקה הוא בסימנין, ואי לא מהדר הסימנין הי' חותר המפרקת וטריף לה מקמי חתיכת סימנין, לא משמע לי' דאחר שנטרפה עומד ומולק. ומ"ד אף מחזיר ס"ל דאה"נ, ודאי עיקר המליקה בסימנין, ומש"ה כי מהדר שפיר דמי. מיהו, כיון דאמר רחמנא

(ו) **אנא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי - ובביאור הא דס"ל לרבנן דלא אמרי' רובו ככולו בשחיטה (לשי' הרשב"א ומשמעות ברש"י כאן, כנ"ל), אף דבכל התורה אמרי' דרובו ככולו, כ' בשחיטת חולין לבאר ע"פ סברת הגר"ח (טומאת צרעת ט"ז, ח'), דלא אמרי' רובו ככולו אלא דוקא היכי דכל מקצת ומקצת חשיב בפנ"ע, אלא דבעינן שיעור רובו ככולו, אבל היכא דכל מקצת לא חשיב כלל בפנ"ע, אלא רק ע"י כולו, בזה לא אמרי' רובו ככולו. ובזה ביאר המח' ריב"ר ורבנן, דריב"ר ס"ל דדין שחיטה הוא לחתוך כל מקצת ומקצת של הסימנים, רק שיש שיעור דהיינו כל הסימן, וכיון שכן, סגי בהא דעשה רובו, דרובו ככולו. אבל רבנן ס"ל דהעיקר חפצא של שחיטה הוא להפסיק הסימן לשנים, ובזה לא שייך כלל הענין של רובו ככולו, דהא כל השחיטה הוא לחלק הסימן לשנים, וא"כ בעינן כולו דוקא.**

(ז) **הגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי, ר' הונא אמר רב כשרה, ר' יהודה אמר רב טריפה - פי' הרמב"ן דנח' בזה, דר' הונא ס"ל דמקום הגרמה כמקום שחיטה דמי (ולא לגמרי, דא"כ לא יהי' הגרמה בכלל, אלא עכ"פ דאי"ז פוסל כל השחיטה), וכיון דעיקר חיותא נפקא בשחיטה כשרה, א"כ סגי בזה דהשאר הי' בהגרמה. ור' יהודה ס"ל דאין מקום הגרמה כמקום שחיטה כלל, וא"כ אף אם נפיק חיותא במקום שחיטה כשרה, מ"מ לא מהני, כיון דרוב השחיטה לא הי' במקום שחיטה.**

(ח) **מה לי במקום נקב, מה לי פגע בו נקב - תמה הריטב"א**, איך טעו האמוראים לחלק בין זל"ז, ולדמותה להיכא דעכו"ם השלים השחיטה. וכ' דאולי מדרבנן בעלמא פסלו, משום דלא ליטעו בשחט ישראל גמר עכו"ם, דדומין זל"ז להרואה. וע"ז השיב ר' יוחנן דליכא למגזר, משום דאינן דומין זל"ז. וע"ע **בחזון איש** (שחיטה ג', י"ד) בביאור סברא של ר' יהודה דמחלק.

ממול ערפו, משמע לי' דהתורה נתנה לו
רשות לחתוך הסימנין מאחרי העורף באיזה
צד שירצה. ואע"ג דכי לא מהדר טריף לה
מקמי חתיכת סימנין, לא אכפת לן, דדרך
הכשרה בכך, וכמו בשחיטה, דמכי שחיט
מיעוט ושט טריפה, ואפ"ה כי משלים לי'
לרוב מהני, דדרך הכשרה היא. ור' ינאי דאמר
יקבלו הרובין את תשובתן, וס"ל דמחזיר
פסול במליקה, היינו משום דס"ל דכיון
דרחמנא אמר ממול ערפו, א"כ כאורחי'
דוקא קאמר, דהיינו דחתוך שדרה ומפרקת
ברישא, קודם שיחתוך הסימנין.